

In memoriam Dirk Spaan uit Kortenhoeef

Jan P. Strijbos

Dirk Spaan, die wel eens de Pallieter van Kortenhoeef werd genoemd is ons op 73-jarige leeftijd ontvallen. Ik had het voorrecht hem te leren kennen en waarden en hem vele jaren te kunnen volgen. Hij was een oprechte natuurvriend, verknocht aan zijn geboortoord en met duizend tere banden en draden gebonden aan het plassen-

Dirk Spaan met zijn bunzing, Kortenhoeef, 2 oktober 1949.

complex van de Vecht, dat hem zo lief was. De dierbare schoonheid van dit unieke moeras- en waterland, kende hij als zijn broekzak. Het had geen geheimen voor hem, hij kende alle planten en dieren die dit landschap zo treffend stofferden. Hij had niet alleen een gezonde belangstelling voor de rijk geschakeerde vogelbevolking van zijn woonstreek, maar ook de insekten en de amfibieën vroegen zijn interesse. Hij hield van dieren en beschouwde en behandelde ze als onze medeschepselen.

Hij studeerde aan de Kweekschool in Hilversum, maar toen hij de Lagere Akte had gehaald, was zijn drang naar onafhankelijkheid en vrijheid oorzaak dat hij niet het onderwijs inging. Beurtelings werd hij rietsnijder, mossentrekker en kruidenzoeker. Hij werd een zwalker in God's vrije natuur en niemand kende de plassen en moerassen van Kortenhoeef, Loosdrecht en Ankeveen beter dan hij. En als de exploratie van zijn

gebied niet meer mogelijk was met de roeiboort, dan ging het ploeterend en wadend of zwemmend door de wildernis verder. Hij zwom als een waterrat en deed dat graag. Evenals wandelen, want dat vond hij nog altijd de beste wijze van voortbeweging vanaf Adam tot op heden. Zo tippelde hij eens welgemoed de vierdaagse mede. Op klompen, want dat was zijn geliefde schoeisel.

Dirk Spaan was in alle opzichten een vrijbouter en zo noemde ik hem de Pallieter van Kortenhoeef. Op een keer toen hij met een opgezette vogel over de openbare weg liep greep een ijverige politiemann hem in de kraag en maakte proces verbaal op wyl de vogel niet het vereiste loodje droeg. Hij kwam voor het gerecht en ofschoon hij schuldig bevonden werd, wegens een overtreding van de Vogelwet 1936, vroeg de kantonrechter vrijspraak en wel op grond van mijn verhaaltje over Dirk Spaan, dat opgenomen werd in een bundel natuurschetsen 'Waar de vogels fluiten'. Zo werd ik zijn pleitbezorger en ontkwam onze Flierefluiter aan het gevang.

Ieder kende hem en alles dat gevonden werd aan gewonde, zieke of verongelukte dieren kwam bij Dirk Spaan terecht. Zo kwam hij op een nacht thuis met een jonge Ooievaar van het nest op het dak van het gemeentehuis van Schoonrewoerd. De vogel had een gebroken ondersnavel en het zag er lelijk uit. De veearts kwam er bij en de burgemeester. En de dokter. Die had er niets mee van doen, beweerde de burgervader, maar de dokter zei dat hij altijd veel met Ooievaars te maken had . . .

Voorzien van een vrijgeleide fietste Dirk naar Kortenhoeef, waar de Ooievaar met kikvorsen en visjes gevoerd werd. De snavel kwam nooit helemaal meer in orde, maar de Ooievaar had er blijkbaar geen hinder van. Hij vloog opperbest en werd een der best bekende ingezetene van Kortenhoeef. Dirk construeerde een nest van een fietswiel op een hoge paal en al spoedig wist de Ooievaar als hij boven op het nest stond de hem toegevoerde visjes in de lucht op te vangen. Hij kon zich vrijelijk bewegen, vloog soms ver weg in de richting van Loenen, maar keerde steeds weer terug. Vaak zweefde hij hoog

boven het dorp op strak gespannen wieken, daalde op de torentrans of stond op zijn kunstnest. Op een zondag kwam er een excursie door het dorp van de Natuurhistorische Vereniging. De deelnemers ontdekten de Ooievaar op de torentrans, maar waren het er niet over eens of het nu een Blauwe Reiger of een Ooievaar was. Dirk stelde voor de vogel even naar beneden te laten komen. Met een stok sloeg hij hard tegen de emmer, waarin de visjes en kikvorsen bewaard werden en dat was het teken voor de eiber dat er weer wat te halen was. Nauwelijks had Dirk Spaan het sein gegeven of de Ooievaar verliet de toren, zeilde omlaag en nam onmiddellijk de visjes uit de hand aan. Was het een wonder dat de excursionisten raar opkeken?

Dirk Spaan was een trouw volgeling van onze twee grote voorgangers Heimans en Thijsse. Maar zijn brede en grote belangstelling dreef hem er toe zich ook met andere dingen dan bloemen en planten en dieren te gaan bemoeien. Dat bracht hem er toe zijn oude en zo geliefde hobby min of meer ontrouw te worden. Hij ging zijn gedachten richten op de historie en de folklore van zijn geboortedorp. Snuffelde ijverig jarenlang in de oude archieven van zijn dorp, de provincie en in de oude kerkboeken en na een hardnekkig volgehouden studie kon hij je alle familierelaties vertellen van de ingezetenen van Ketoef, zoals hij zijn dorp graag noemde.

Dank zijn wij verschuldigd aan de familie Wingelaar. Het grootste deel van zijn leven was hij een deel van de familie, een belangrijk deel. Jaap Wingelaar en zijn lieve vrouw hebben dit merkwaardige mens opgevangen, verzorgd en verpleegd met nimmer aflatende aandacht. Dat was in vele opzichten een zware taak, want Dirk Spaan was geen confectiemannetje en ofschoon hij een sober man was en weinig eisen stelde, toonde hij toch tere punten, waardoor hij gekwetst kon worden bij een niet zorgvuldige benadering. Zij omringden hem zijn hele leven met vriendschap, waar hij zo gevoelig voor was. De laatste drie jaren van zijn leven waren niet de prettigste en zijn karakter was oorzaak dat hij niet goed begrijpen kon en ook niet wilde begrijpen, waarom hij zo'n lijdensweg moest gaan. Al naar hun vermogen hebben zij hem in die laatste periode van zijn leven bijgestaan, waarvoor alle vrienden van Dirk Spaan de familie Wingelaar diepe dank verschuldigd zijn.

Dirk Spaan zullen wij niet licht vergeten.

- Jan P. Strijbos, Claus Sluterweg 2, Heemstede.

Groningse smeerpip bedreigd Dollard en Waddenzee

In oktober 1977 zal de beruchte smeerpip, die bij het Groningse dorpje Hoog-Watum in de Eems terecht komt, in gebruik worden genomen. Hierdoor zal de Dollard en óók het Noordzeewater ernstig worden vervuild omdat de Groningse aardappelmeelfabrieken en het toenemende aantal industrieën rond Delfzijl hierin hun ongezuiverd afvalwater willen kwijtraken. Ook de stad Groningen en de Duitse stad Emden lozen hier hun afvalwater. Badgasten op Borkum hebben nu al last gekregen van brandwonden omdat een Nederlandse chemische fabriek te veel calcium loosde. Terecht heeft de burgemeester van het eiland Borkum, Hermann van Dyken, tegen deze smeerpip geprotesteerd. Ook het Landesverband Niedersachsen e.V. des Deutschen Bundes für Vogelschutz (Eerste Voorzitter Dr. E. Strahl) heeft reeds ernstig bij minister-president dr. Ernst Albrecht tegen deze smeerpip geageerd, temeer daar onze vroegere minister-president B. W. Biesheuvel in een schrijven van 7 december 1971 aan minister dr. hc. Kurt Schmücker heeft toegezegd, dat wat betreft Nederland, geen ongereinigd afvalwater in de Eemsmonding zal worden afgevoerd. Nederlandse natuurbeschermingsorganisaties wordt verzocht ernstig te protesteren tegen lozing van ongezuiverd afvalwater. J.T.

Openingsdatum jacht Wilde Eend

Tot en met het jachtseizoen 1975-1976 was de opening van de jacht op de Wilde Eend in België op 21 juli gesteld.

Wellicht mede door de aanhoudende droogte en het botulisme werd de jacht op de Wilde Eend in België voor het jachtseizoen 1976-1977 en óók voor het nieuwe jachtseizoen 1977-1978 eerst op 1 augustus geopend.

In Nederland bleef de jacht op de Wilde Eend op 24 juli geopend. Het parlementslid Desutter vroeg op 26 augustus 1977 in het Belgisch Parlement hierover nadere inlichtingen (vraag nr. 18).

Hij zou gaarne vernemen of de Minister van Landbouw niet zou kunnen overwegen om, althans voor de grensgebieden de openingsdatum van de jacht op de Wilde Eend in gemeenschappelijk overleg met de bevoegde Nederlandse instanties vast te stellen.

De minister antwoordde hierop dat de openingsdatum van de jacht op Wilde Eenden werd vastgesteld op voorstel van de Hoge Jachtraad. Over de openingdatum werd reeds officieus overleg gepleegd in het raam van de Benelux Economische Unie. In Nederland, zo vervolgde de minister, wordt thans onderzocht of de huidige datum moet worden aangehouden.

J.T.